

DAF píše Jan Divecký a vydává pražský rabinát.

Plnou verzi DAFu a kompletní archiv čísel můžete nalézt na www.doopravdy.cz/daf

<p>Pokud někoho zraníte, musíte mu uhradit ... /A</p>	<p>Pokud někdo vykope jámu a nezabezpečí ji, musí uhradit škodu, kterou způsobil.</p>	<p>Nelži, nenásleduj většinu, pokud se .../B a vrať sousedovi jeho zaběhlé zvíře.</p>
<p>Šest let obdělávej půdu, ale sedmý rok ji nech ležet ladem, aby z ní měli prospěch chudák i zvěř.</p>	<p>Šest dní pracuj, ale sedmý den odpočívej. Ty, i tvá zvířata, tvůj otrok a ... /C.</p>	<p>Třikrát v roce slavte svátky – svátek nekynutého chleba, svátek prvních plodů a dožínky.</p>

.../ Řešení naleznete na konci plné verze Dafu

Alijot v kostce

Kohen: Židovský otrok (EVED IVRI) musí svému pánovi sloužit šest let. Poté musí být propuštěn na svobodu. Pokud do otroctví vstoupil s ženou a dětmi, je i s nimi propuštěn. Pokud chce sloužit déle, propíchne mu pán lalůček ucha (toho ucha, které slyšelo Boží hlas na Sinaji: „Nebudeš sloužit nikomu cizímu.“) a zůstane u svého pána až do JOVELu (padesátého roku). Je zajímavé, že si Tóra za první ze z mnoha MICVOT této sidry zvolila otázku otroctví. V prvním příkazu Desatera se Bůh označila za toho, kdo nás vysvobodil z otroctví. Zdá se tedy, že bychom neměli být ničím otroky a logicky ani žádné otroky nevlastnit. Tóra ale respektuje dobu, v níž byla dána, neruší otroctví jako takové, ale zlidštuje jeho podmínky. Nikdo již nebude otrokem bez časového omezení. Pán nesmí otroka bít. Má-li pán jen jednu příkrývku, nesmí si ji ponechat a musí ji nabídnout svému otrokovi. Jak uvádí Gemara: „Kdo si koupil otroka, získal nového pána.“ A to je na svou dobu jistě více než revoluční myšlenka. Azylová města (AREJ MIKLAT) pro ty, kdo zabijí z nedbalosti.

Levi: Trest smrti pro vrahy. (Platí to i pokud zabijete vlastního otroka. Pokud ho „jen“ zraníte, musíte ho propustit na svobodu.) Předpisy o škodách a náhradách škody včetně známého „oko za oko“.

Šliši: Pokud vaše zvíře způsobí škodu, musíte ji uhradit. Povinnosti hlídačů. Různé kategorií osob zodpovědných za svěřený majetek. Trest pro toho, kdo svede svobodnou dívku. Povinnost půjčít potřebnému.

Revií: Povinná úcta k soudu. Předpisy o prvorozených. Důraz na spravedlivý proces a soud. Zákaz jíst TREJFA. Povinnost zabránit utrpení zvířat (CAAR BAALAJ CHAJIM).

Chamiš: Zákony o křivém svědectví a modloslužbě. Tři poutní svátky. Oddělení masa a mléka.

Šiši: Bůh slibuje svého posla (anděla či proroka?) na cestu do Zaslíbené země.

Švii: Popis darování Tóry včetně slavného NAASE VENIŠMA – učiníme a poslechneme.

Maftir (z druhého svitku 2M 30:11-16): Příkaz dát každoročně půlšekel do chrámových fondů.

Haftara (Královská 2 12:1-17): Stříbro v hlavní roli.

Poznej a chraň

Rozmach ješivot. Voložiňská ješiva byla trnem v oku maskilim i ruským úřadům, kteří se neustále snažili „obohacovat“ curriculum o povinné studium ruštiny, ruských zvyků a sekulárních předmětů. Neciv byl obviněn z protitátní činnosti a v roce 1892 byla ješiva uzavřena. V tu dobu ale již rozkvétala jiné slavná místa. Zmíňme litevský Mir (jehož žáci později zázračně přežili druhou světovou válku v Šanghaji a Kobe a ješiva tak dodnes „žije“ v Jeruzalémě a New Yorku). Nebo kaunaskou Slobodku, případně Radin, kde působil svatý muž Chofec Chajim (na obrázku vlevo). A nezapomeňme na Bratislavu – Pressburg, kde „vládli“ potomci Chatama Sofera. (Upraveno z B. Weina)

Rabi Jonathan Sacks: Ústní tradice judaismu

Za židovskou vírou v ústní tradici (TORA ŠEBEAL PE) leží hluboká pravda, že význam textu neurčuje text samotný, ale jeho výklad, který závisí na vykladači, jeho názorech a kontextu. Bez jasné (autoritativní) tradice výkladu – rozuměj ústní tradici – by nastal chaos. A buďme si jisti, že se v židovské historii objevily sekty uznávající psanou Tóru, ale odmítající její ústní tradici – Saduceové a Karaité – ale v reálném životě jako taková doktrína neudržitelná. Babylónský Talmud to demonstruje elegantně a s humorem, když vypráví o Nežidovi, který navštívil rabi Hilela s prosbou, zda by ho nechal konvertovat k judaismu s podmínkou, že bude následovat jen psanou, ne ústní tradici. Hilel souhlasil a pozval žáka na první lekci, ve které ho naučil první čtyři písmena hebrejské abecedy: ALEF, BET, GIMEL a DALET. Druhý den, při druhé lekci, ho naučil stejná písmena, ale v opačném pořadí. „Ale rabi, včera to bylo obráceně,“ rozčiloval se žák. „Správně,“ usmál se na něj Hilel, „věřš mi, i pokud se učíš jen písmena. Věř mi i když tě budu učit ústní tradici.“ Bez souhlasu s principy není možné ani studovat, ani se domoci skutečné výměny názorů.

Jedna pasáž v této sidře ukazuje, jak jeden rozdíl v interpretaci jednoho detailu může vést k hlubokým rozdílům v celých kulturách. A možné není náhodou, že dané téma, potraty, jsou dodnes hluboce kontroverzní téma. Ten text Tóry pojednává o rvačce dvou mužů, při níž je zraněna nezúčastněná osoba, těhotná žena, která v důsledku úderu potratí. Přesně to říká Tóra takto: „*Když muži při rvačce napadnou těhotnou ženu, ona potratí, ale její život není ohrožen (nedojde na ASON), bude násilník potrestán sumou, jež dle soudního rozhodnutí vzejde z žaloby manžela. Jestliže však žena při potratu zemře, dáš život za život.*“

Klíčovému slovu ASON rabíni rozuměli ve smyslu: neštěstí, zlo, poškození, kalamita, katastrofa. Praotec Jákob to slovo použil, když se strachoval o Benjamína (aby se mu nestal cestou nějaký ASON). Význam pasáže Tóry je tedy tento: „Pokud žena potratí, ale nedojde další úhony, muž, který ji udeřil, zaplatí finanční odškodnění (bolestné) za ztrátu plodu, ale nebude trestán na hrdle. Pokud by však žena zemřela, je z útočnicka vrah a jeho trest bude mnohem těžší.“

Jedna věc je ale z této pasáže jistá. Způsobit potrat plodu není totéž co vražda. Před narozením nemá plod právní statut lidské bytosti.

Ve stejné době, kdy rabíni učili tento výklad Tóry, žil v egyptské Alexandrii helenizovaný Žid jménem Filo. Ten výše uvedeným větám rozuměl jinak: „*Když někdo udeří těhotnou ženu a ona potratí, tak pokud byl plod ještě nezformován, zaplatí útočník pokutu, protože zabránil narození člověka. Ale pokud měl plod již vyvinuté orgány, bude násilník usmrcen.*“

Filo totiž překládal slovo ASON jako „dokončený tvar“. A tato Filova interpretace sehrála velkou roli v náboženském vývoji celého kulturního „Západu“. Ne proto, že by měla vliv na židovskou komunitu, ale proto, že zapůsobila na první křesťany.

Pavlovým vítězstvím nad (Ježíšovým bratrem) Jakubem se křesťanství začalo rychle šířit v nežidovském světě. Proto také byly první křesťanské texty sepsány v řečtině, byť byly ještě silně závislé na hebrejské Bibli. Ale kde sehnat řecké překlady a výklady Bible? V Alexandrii! A tak počali křesťané nahlížet na text naší pasáže Tóry Filovými očima, pročez pak Augustin stanovil, že jsou dvě stádia plodu *embryo informatum* a *embryo formatum* – nezformovaný a zformovaný plod. A potrat zformovaného plodu byl prohlášen za vraždu. (Později, v roce 1588 zakázal papež Sixtus V. potrat v každém stádiu vývoje plodu.)

Výsledkem je, že ač Židé i katolíci nahlížejí na vyvolaný potrat jako na něco špatného (na rozdíl od helénské či dnešní sekulární společnosti), nelze přehlédnout významný rozdíl. Judaismus umožňuje potrat v zájmu zdraví a života matky, protože potrat pro něj není vraždou. Pro katolíky ano.

Je fascinující sledovat, do jakých důsledků se rozrostl spor o význam jednoho slova Tóry. Bez ústní tradice bychom nevěděli, co slovo ASON znamená.

Mezi textem a jeho významem stojí výklad. A bez z generace na generaci předávaného učení bychom byli ve stejné pozici jako ten nešťastný Hilelův žák. Nejenže bychom nic nevěděli, ale ani bychom nebyli schopni učinit první krok.

Sidra v číslech | Aktuality | Pravidelné šiury

18. sidra v Tóře (z 54), 6. sidra v knize Šemot (z 11), 33 paršiot, 6 otevřených, 27 zavřených, skládá se z 118 vět, 1462 slov a 5313 písmen, obsahuje 53 MICVOT, 23 příkazů a 30 zákazů

Mišna Jomit: Mikvaot 5:4-5 | Daf Jomi: Bava Batra 176 | **v neděli a pondělí je ROŠ CHODEŠ**

רב ירון בן-דוד: הנה אגן כי יש לת מלאך לפנך

אחד הסיפורים המפורסמים של מבצע עופרת יצוקה הוא הסיפור על רחל אמנו: השמועה אומרת שחיילים ראו אשה אשר אמרה להם לא להיכנס לבתים מסוימים שהתברר שאכן היו ממולכדים, וכששאלו אותה לשמה היא אמרה שהיא רחל. בין אם הסיפור הזה אמיתי ובין אם לא – ברור שהיו נסים רבים במהלך המבצע הזה. הקב"ה בכבודו ובעצמו ליווה את החיילים בכל מקום שהם הלכו, אבל נראה שההתלהבות של העם אינה מהקב"ה אלא דוקא מרחל אמנו

בפרשתנו, אומר הקב"ה למשה שהוא יקבל ליווי צמוד ע"י מלאך: "הנה אגן כי יש לת מלאך לפנך לשמך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנתי". האם זו בשורה טובה לישראל או לא? - רש"י אומר שזו בשורה רעה, וכאן מבשר הקב"ה למשה על חטא העגל הצפוי, ורומז למה שייאמר בהרחבה בפרשת כי תשא: "ושלחתי לפנך מלאך וגרשתי את הכנעני האמרי והחתי והפריזי החוי והיבוסים, אל ארץ זבת חלב ודבש כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה ערף אתה פן אכלך בדרך". ואולם, ההשוואה בין שני הפסוקים הללו לא ברורה, שהרי בפרשת כי תשא, תגובת העם על הבשורה היא היתה קשה: "וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא שנתו איש עדין עליו", אבל פה משה אינו ממדעזע מהדברים וזה דוקא מצטייר כדבר טוב

בשאלה זו התחבטו גדולי הפרשנים. האברבנאל אף כתב על כך ספר שלם בשם 'עטרת זקנים'. המלבי"ם, (שמות כג, כ), מבדיל בין סוגים שונים של מלאכים: יש מלאכים ששם ה' בקרבם - שפעמים רבות נקראים ממש בשם ה', כמו שאמר יעקב "הא-ל-קים ה' עה א תי מעודי עד היום הזה, המלאך הג' אל א תי מכל רע", וכמו המלאך שליווה את בני ישראל מאז יציאת מצרים, שעליו נאמר גם "וה' ה' לך לפניהם", וגם "ויסע מלאך ה' לך לפני מחנה ישראל" ויש מלאכים אשר פועלים בשם ה' אבל יש להם גם שם עצמאי, ולכן כאשר נפגשים איתם יעקב (בראשית לב, ל) ומנוח (שופטים יג, יז) הם שואלים את המלאך מהו שמו

ואולי ניתן להוסיף הבנה נוספת. אפילו אם המלאך שבפרשתנו הוא בדיוק אותו מלאך שמופיע בפרשת כי-תשא, אפשר להבין שכאן זו בשורה טובה ואילו שם זו בשורה רעה

מהי המשמעות של ליווי של מלאך? בפרשתנו כתוב שהמשמעות היא שיש להיזהר יותר ולא לחטוא: "השמר מפניו ושמע בק' לו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרב" - כלומר שדוקא בגלל שהוא מלאך הוא לא יכול למחול על חטאים. מסביר רש"י שהמלאך אינו יכול למחול על חטאים משתי סיבות: ראשית, הוא לא מבין את היצרים הפועלים עליו, ושנית - זו חריגה מסמכותו. אבל בפרשת כי תשא משמע הפוך, שהרי הקב"ה אומר: "אמר אל בני ישראל אתם עם קשה ערף רגע אחד אעלה בקרבך וכליתיך" - כלומר שדוקא בהליכה ללא מלאך יש סכנה גדולה יותר, והקב"ה שולח את המלאך מכיון שאם הוא ילווה אותנו בהשגחה ישירה, הוא עלול לכלות את כל העם

האם עדיף מלאך או ליווי אישי של הקב"ה? - נדמה לי שזו אותה שאלה ששאל תלמיד בכיתה: האם עדיף לשבת בשולחן הכי קרוב למורה, ואז אתה רואה הכי טוב את הלוח, אבל גם נמצא בטווח הראיה של המורה, או שעדיף לשבת מאחור, שם אפשר לשלוח פתקים לחברים ולקשקש במחברת? - תלמיד טוב יעדיף, כמובן, לשבת קרוב למורה כדי להבין טוב יותר את השיעור, אבל המורה דוקא יעדיף להושיב לידו את התלמידים הפחות טובים, כדי שיוכל לפקח עליהם. אם בנך אומר לך שהוא... יושב בשולחן הכי קרוב למורה בכיתה, צריך לברר האם זה היה ביוזמת המורה או ביוזמתו שלו

כך הוא גם לעניין המלאך: העובדה שהקב"ה שולח מלאך לפנינו אינה בשורה טובה או רעה לכשעצמה. תלוי על רקע מה היא מגיעה. ילד יכול לבלות שעות בתוך חדר סגור ולהעסיק את עצמו בקריאה, במחשב או בכל משחק אחר, אבל אם הוא מקבל עונש להישאר בחדרו עשר דקות - הוא מיד מתחיל לבכות. לא בגלל עצם השהייה בחדר, אלא בגלל שזה נעשה כעונש. אם הקב"ה אומר לנו שהוא שולח מלאך ולכן "השמר מפניו ושמע בק' לו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרב" זה סימן שהוא סומך עלינו שלא נחטא, זה סימן טוב. אבל אם לגבי אותו מלאך הוא אומר שהסיבה לשליחתו היא: "כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה ערף אתה", הרי שזו בשורה רעה

מי שלא מרגיש את השגחת ה' בהסטוריה הקרובה והרחוקה, ושומע על רחל אמנו בעזה, זה מחזק אצלו את האמונה בהשגחתו של בורא העולם - זה סיפור חשוב וטוב. אבל מי שמרגיש את יד ה' בכל ההתרחשויות, לא צריך להתלהב מכך שגם רחל אמנו הגיעה לעזה לסייע לחיילי צה"ל

Test pozornosti

Odpovědi:

A – ušlý zisk a výdaje na léčbu | B – mýlí | C – cizinec

Test pozornosti: Váhy – soudy (MIŠPATIM), oko pod okem vykládá tradice jako „peníze za poškození zdraví“ (proto jsou pod okem peníze), býk a oheň jako klasičtí škůdci (NEZIKIM), v noci přistižený zloděj, ŠOMER (strážce v budce), bezúročná půjčka, tři poutní svátky, zákaz čarodějnictví (viz postava na koštěti), nemíchejte maso a mléko, sršeň pomalu vyhání Kennaance ze země, vyražený zub vede k propuštění kenaánského otroka, brk a pergamen představuje příkaz, který dal Bůh Mošemu, aby sepsal „všechna tato slova“, šťastný pes se těší na svou porci TREJFE masa, mrak zakryl horu Sinaj,